

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljan-
jem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrť leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepi-
šani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kdo nam naj vodi bližnje volitve.

Prihodnji teden bo šletnemu delovanju držav-
nega zbora dunajskega storjen zaželeni konec.
To je tisti državni zbor, v katerem so nemški
ustavoverci in liberalci imeli večino ter delovali
tako, da nas večni Bog vsikdar varuj take večine
poslancev. Največja njegova zasluga utegne biti
ta, da vsi prav nemilo čutimo, kakih poslancev ne
smemo več voliti, namreč takih, ki trobijo v libe-
ralni-nemško-ustavaški rog, kakoršni so bili n. pr.
Seidl, celjski Forregger, koroški Petritsch, kranj-
ski Dežman itd. Toda sedanji ministri nečejo
dolgo pogrešati državnega zbora in bodo torej
nove volitve razpisali že proti koncu najbližnjega
mesenca junija. Imamo torej dolžnost hitro in
resno premišljevati in porazumiti se: koga bomo
volili in kako postopali, da si zmago zagotovimo.
Kajti dobra priprava na boj je polovica zmage.
Povsod pa je treba dobrih voditeljev!

Liberalci se že povsod in trdno priprav-
ljajo. Gospodstva ne spustijo z dobra iz rok! Za
štajersko deželo so v Gradcu osnovali centralni
volilni odbor; načelnik mu je g. dr. Svoboda,
česki odpadnik in nemčur, osnovelec podpornega
društva za odpadle mešnike in izstople bogoslovce,
ob enem urednik znane „Tagespošte“. Kako bo
tedaj ta list piskal, tako bodo ustavaški liberalci
in nemčurji povsod plesali in volili. Vendar nam
Slovincem se jih ni treba črez red bati. Nekaj
zato ne, ker so se sami že precej zdelali. Drugič,
ker so med seboj razcepljeni v „stare“ in „mlade“
liberalce. Prvi so za osvojenje Bosne in Herce-
govine, drugi pa nasprotujejo. S prvimi vleče znani
Karneri in sploh grajščaki, z drugimi pa Seidl, For-
regger itd. bolj mestni poslanci. In tretjič, ker jih
nemški konservativci hudo nadlegujejo. Ti imajo v
Gradcu že sestavljen centralni volilni odbor za nem-
ške volilce, na Slovence ne jemljejo ozira. V tem
odboru so vsi njihovi deželni poslanci. To pa kaže
tudi nam Slovincem na Štajerskem, kako imamo
postopati in nam daje pravi odgovor na vprašanje:
kdo nam naj vodi bližnje volitve za državni zbor?

Pred vsemi gotovo so tukaj poklicani naši deželni
poslanci gđ Herman, dr. Vošnjak, dr. Dominkuš,
Kukovec, dr. Radač, prof. Zolgar, dr. Šuc in Flu-
her. Ti so najzaslužnejši, najnovejši od ljudstva
samega prostovoljno, deloma po budi borbi, iz-
voljeni in postavljeni zastopniki Slovencev. Ti
naj bodo prošeni, da se nekde zberejo na pogo-
vor, pa naj tudi povabijo odličnejših narodnjakov
vsakega stanu. Po tej poti pridemo najlažje in
najgotovejše do popolnega porazuma in krepkega
zmagonosnega, ker vzajemnega in združenega po-
stopanja! Vse pa se mora hitrej ko mogoče storiti.
Kajti tudi pri volitvah velja, kdor prej pride, prej
melje!

Gospodarske stvari.

Ruska mrežasta kumara.

M. Ruska mrežasta kumara je v Ukrajini
na Ruskem doma. Tam jo v velikej meri in na
prostem polji pridelujejo. Za tamošnje prebivalce
je ta kumara priljubljena in vsakdanja hrana.
Nekoliko let sem se je začela tudi pri nas sejati
in prirejati. Posebna znamenja te kumarne sorte
se nabajajo samo na sadežu ne pa na drugih
delih. Rastlina sama je popolnoma enaka našej
navadnej kumari. Tudi v nobenem drugem oziru
nima znatnih razlik od naše. Dolga je na-
vadno 12 centimetrov, debela pa 7 centimetrov.
Tehta poprek jedna 70—80 gramov. Ta velika
teža ima vzrok v trdnosti mesa in v tem, da v
kumari ni dosti vode, ali vsaj veliko manj, kakor
je pa ima primeroma navadna kumara. Lupina
mrežaste kumare je v začetku rasti zelena. Bolj
ko seme v njej zori, se barva spremeni v svetlo-
rujavkasto in postane mrežasta, kakor da bi jo
žile z mrežo prepregale. Podobna je zelo mre-
žastej dinji ali meloni. Ob enem se spremeni
tudi barva celega sadeža. Postane ali žolta ali
zelenkasto rujava. Barva mreževine, ki celi sadež
preprega, je medlo bela. Lupina je sicer prav
gladka in nikdar grenka, kakor pri navadnej do-
mačej kumari. Meso je trdno, pri zrelej kumari

1-4 centimetrov debelo, skoraj belo in pod lupino nekoliko zelenkasto. Okusa je kaj dobrega, in vendar ne dosti drugačega, ko navadna domača kumara. Seme zrelega sadu je lepo in dobro raščeno in ga obilno je. Rodovitna je ta kumarna sorta zelo. Ruska mrežasta kumara zahteva v dobro prospevanje prsteno in dobro prerahljano zemljišče. V prosti solnčnati legi na prstene grebene posajena dobro raste, če je vreme le količkaj ugodno. Plodov prav gosto nasadi. Za gnojno gredo se pa manj prilega, ker v nji manj ploda zaredi in sploh tako lepo ne prospeva, kakor v prosti legi. Ker se kumara mreževanka kaj rada izleže zlasti oziroma na velikost in barvo, je treba jo samo za se saditi, če se hoče, da čista in pristna ostane. Proti vremenskim neugodam je dosti manj občutljiva in zato je za bolj mrzle kraje, v katerih naša domača kumara že več dobro ne raste.

Kaj početi, če si konj kopito ali govedo parkelj zabrehne.

M. Najrajše se prigodi konjem in govedom, da jim kopito ali parkelj zabrehne. Vname se namreč meča, t. j. meso v kopitu ali parklju, če žival pretrdno stopi ali kako drugače ta del noge pritiska ali zamučka. Zato se ta bolezen na nogah največkrat pri ovih živalih prikaže, ktera so prisiljena mnogo in dolgo po trdem, še bolj pa po trdem in neravnem potu hoditi. Goveda si parklje največkrat zabrehnejo, če so parklji predolgi. Nereditkokrat so krive pri konjih napačne podkove tej bolezni, ako so prekratke, preslabe in se zaradi tega lahko zakrivé. Tudi podkove, ki zadaj z zobmi pretrdno nogo obsegajo, lahko to bolenje vzročujejo. Prikazni te bolezni so: rahlo stopanje in sem ter tje hromost. Pri nastopanju živina mečo varuje pretrdnega stopanja, žival ne stopa z celo težo na nogo, kar se najbolj v vročini pokaže. Meča v nogi je vnetja, in če kri iz nje stopa, je nekako nestanovitna. Včasih je na otisnjem mestu rob rogovine od mesa odtrgan in iz delov od rogovine ločenih curi kri z vodo pomešana. Ako ima žival na več nogah tako bolenje, rada leži in trese jo včasih celo mrzlica.

Navadno se vnetina v 4—8 dneh razdeli, včasih pa se začne vse ali samo na ovih delih noge, ki so od rogovine ločeni, ali pa tudi v globočejših delih, gnojiti. Ta okoliščina seveda ozdravljenje zakasni. Najbolj je tako boljni živini pomoč potrebna in pa dobra, suha, mehka nastelja. Tudi hladivni obkladki na bolnem mestu dobro storé. Ko bi se krvavi toki po mečini tkanini bili razlili, in če se ne kaže, da bode ta kri od mesa samega se posesala, tako se mora nabrana krvava tekočina tako ali tako izpustiti s tem, da se skozi oteklino prebode. Dokler vnema trpi, se morajo vedno hladivni okladki rabiti, brž pa, ko se začne cela zagnjida gnojiti, najboljše dene, ako se noga koplje v vodi, v kateri se je seneni drobir poparil. Odlaščen delki rogovine se morajo z

primernim nožem odstraniti. K vsemu temu pa je svetovati, da se pokliče izveden in skušen živinski zdravnik, ki s takim delom zna ravnati. Ako se iz zagnjide začne cediti sirasta tekočina, je najboljše, da se odluščena rogovina pri miru pusti. Ako se boleno mesto, iz katerega se ova tekočina poceja, vsak dan z vodo namaka, v kateri se je 1—1½ procenta plavega ali kuprovega vitriola razpustilo, to dosti pripomore, da se rana posuši.

Ko bi bilo napačno podkovanje krivo zagnjide, sneti se mora napačna podkev. Ko bi se pri konji zagnjida bila izcimila vsled tega, da žival pri hoji s prednjim delom kopit zadnje noge bije ob mečo prednje noge, je treba skrbeti, da se ti napaki po znanem načinu v okom pride.

M. Leča spada k tistim stročeninam, ki mnogo skrbi in strežbe zahtevajo. Ona je tanke in nežne rasti in hoče dobro obdelovano zemljo. Plevel njej lahko v rasti škoduje in zadušuje. Zato kaže, njo bolje po vrsti sejati, nego po širokem. Vrste naj so po 25—30 centimetrov vsak sebi. Na hektaro se porabi 80—100 litrov semena. Leča ima rada, da se okoplje, ali še bolje, če se osiplje. Zadnje delo se mora opraviti, predno gre v cvet. Da se prav lepo zrnje pridela, se ne sme pustiti, da na njivi popolnoma dozori. Ampak treba jo je prej s koreninami vred popipati in po ostervah razobesiti, da se popolnoma dozore in posuše. Tako dobi zrnje lepo barvo in tanko lupino. Leča se rada kupuje in dobro plačuje.

M. Duh po plesnobi kako ga iz vinskih sodov spraviti. Da se duh po plesnobi iz vinskih sodov odpravi, se gorušica ali ženof kot izvrsten pomoček priporoča. Za sod, ki drži 10 hektolitrov se vzame 10 dekagramov, t. j. na vedro 1 lot gorušice. Ta se dene v sod in na to se 10 litrov vrele vode vlije. Na vedro pride 1½ firkelna vode. Čez nekoliko časa se vidi, da se doge začno potiti in dozdeva se kakor, da bi v sodu nahajajoča se tekočina skozi lesne luknjice udarjala. Po 3—4 dneh se gorušična voda iz soda iztoči, sod s čisto vodo do dobra izplakne in pa z vinskim cvetom. Na tak način se pridobi zopet čist sod z malimi potroški.

M. Kako drevo, ki je v polnem listju, presaditi. Dostikrat nanese potreba, da se mora drevo, ki je že v polnem listju, iz tega ali onega vzroka na kakem mestu izdreti, ker je morda prostor za kaj druga brž neobhodno potreben. Škoda je drevo, včasih prav lepo, pokončati. Ti škodi se more izogniti, ako je mogoče s prstno kepo ali grudo presaditi. To se pa takole godi: Nekoliko dni pred presajanjem se naredi okoli in okoli drevesa 10—12 cent. široka grabica, ki večidel korenin obsega in je dosti globoka, da tudi do globokejših korenin sega. Ta grabica se po večkrat z vodo zalije, kar naredi, da se zemljišče krog in krog namoči in tako mogoče postane, drevo s prstno kepo vred izvzdigniti, rahlo prenesti ali prepeljati in na

drugem prostoru v že pripravljeno jamo posaditi. Tako presajeno drevo ne čuti dosti, da je bilo presajeno.

M. Kako se puter za zabel dolgo časa sladek in okusen ohrani. Puter se dene v glinast lonec, ki se potem v večjo posodo n. p. večji lonec, ki pa tudi iz železa biti sme, postavi. Kar je prostora med manjšim s putrom natlačenim loncem in pa med večjo posodo, ta se z mrzlo vodo zalije in potem vse na vroči ognjišni plati od spodaj gori zgreje. Pri tem delu ali kuhanju je treba gorkomera ali termometra, da se voda v večji posodi ne zgreje bolj ko na 50 stopinj Cels. ali 40 Reomira, ker, če se voda bolj zgreje, puter potem zgubi svoj lepi putru lastni duh in okus. Vode mora v večji posodi vedno jednako visoko stati, da puter v loncu nižje stoji, ko pa vodna površina v večji posodi. Ko preteče ura, padejo v putru vse nesnažne stvarice in vsi mlečni delki na dno, in zgoraj ostane, kakor najlepše olje, svitla maščoba. Ta se polagoma izerpa in v 5—6 urah je vse delo končano. Dobljena tekočina se vlije v steklenice, v kakoršne se jeseni zrelo sadje navadno vkuhava. V takih steklenicah se da puter mesece in mesece hraniti in ima vedno duh in okus frišnega putra. S časom dobi tako raztopljeni puter podobo najlepšega olivnega olja.

Strup za gosenice. Te golazni letos vse mgoli po drevesih, posebno mladih. Ako jih ne pokončamo, nam objedó drevesca do golega, da bodo stala brez listja in sada, kakor po zimi. Najboljše sredstvo grdo golazen pokončati je „milnica“ ali „žajfnica“. Za 4 krajcarje „mila“ ali „žajfe“ se skuha v litru vode in dovolj je strupa za gosenice celej drevesnici. Ako se s petotjo celi kup gosenic namaže ali namoči, pocapajo v trenutku. V jutro se to najleži zgodi, ker so večidel na kupih, posebno, kedar je malo hladno. Kakor hitro solnce posije in se ogrejó, zleze vsaka na svojo vejico mladik žret. Gnjezde se pa porežejo z vejicami vred in sožgejo ali potepajo. Milnica pokonča le tiste, ki niso več v gnjezdih. Radostno bo vsaki sadjerejec gledal z milnico namočene gosenice zvijati se in padati na zemljo. Kedar se namočene počrne, se ni treba bati, da bi kaj škodovala drevescem. Lastna poskušnja me je dovolj prepričala, torej svetujem vsakemu tako storiti. Jurij Žmavec.

M. Kako lesnega črva pokončati. Pomoči se v ta namen peresno bandero v salmijakovec in tako par kapljic te tekočine v črvovo luknjo v drevesu kane in luknja do dobra zamaši.

Sejmovi. 12. maja Apače, sv. Janž arvešk. okraja, Planina, Studenice, sv. Nikolaj v Susilah, Ponkva, Slov. Gradec; 5. maja Gradec; 16. maja št. Ilj v Slov. goricah, Vojnik, Pilštanj, Bizeljsko, sv. Martin v Sulmskeji dolini.

Dopisi.

Iz Lembaha. (Srebrna poroka). Na predvečer 23. aprila se je glasil tudi pri nas možnarjev strel, ter naznanjeval celej okolici pomen redke svečanosti. Namenjeni so bili kresi po hribih, vendar močno deževanje je zabranilo razsvečavo. Dne 24. aprila že ob 7. uri, ker je bila sv. meša napovedana, je šolarjev in odrasčenih ljudi vse mrgolelo. Šolarji spremljani od učiteljstva in drugih, podajo se k sv. meši, pri kateri so milo popevali cesarsko pesem; naslednje tudi „Te Deum“ ali zabvalno pesem. Po svetej meši gredó zopet k šoli po dve lipici z venci oviti in podobi cesarja in cesarice. Tamkaj se postavijo v vrsto z zastavami, kojih je bilo 15 nalašč zato pripravljenih. Bile so slovenske, avstrijske, habsburške, bavarške, štajerske itd. Osem praznično oblečenih fantov je vzelo na nosalih z venci in traki ovito cesarjevo podobo na rame; enako osem belo oblečenih in ovenčanih deklet podobo cesarice. Med zvonjenjem in strelbo z možnarji so nesli lipici k cerkvi, podobi pa pevaje cesarsko pesem v dvorano g. J. Robiča, šolskega načelnika. Mično je bilo gledati ovenčano mladino nositi podobe in milo popevati. Potem smo šli na cerkveni prostor, kder so šolarji v jame, koje so sami že poprej skopali, vsadili: 5 brušek, na ta namen požlahtnjenih tako imenovanih cesaričic, in dve lipici med popevanjem slovenskih pesmij. Hruške so za cerkvijo, lipici pa pred vhodom v cerkev. Ko so bila drevesca vsajena, so č. g. župnik v prav ginjlivej besedi razložili pomen svečanosti. Petero hrušek naj spominja mladino na petkrat pet ali pet in dvajsti letnico srebrne cesarjeve poroke; dve lipici pa na milega in dobrotljivega očeta in mater cele avstrijske dežele, svetlega cesarja in preblago cesarico. Na solznih očesih navzočih ljudi se je videla ljubezen in vdanost naših slovenskih prebivalcev do milega vladarja in vladarice. Končali so s „živijo-klicem“, kar je navdušeno odmevalo po celej okolici. Po končanem nagovoru je sledilo razno igranje. Veliko radosti so imeli pri lomljenju piskrov s prevezanimi očesi. Na piskrih so bila darila za vsakega, ki je do piskra prišel in ga s palico zdrobil. Med igranjem je blagi g. Robič, šolski načelnik, pekel prav po starej slovenskeji navadi pod milim nebom celega prašiča, enega pa je dal kubati. Ubogi in šolarji so imeli prav okusen obed; ker jim tudi vina ni manjkalo, ki so ga dobrotniki v vedricah donášali. Okoli 300 ubogih in šolarjev se je nasitilo. Po obedu so zapeli pod vodstvom g. Fr. Roškerja, nevtrudljivega nadučitelja, prav mične pesmice. H koncu še je dobil vsak šolar darilo po srečkanju, zmes tudi cesarjeve in cesaričine podobe. Še enkrat so zapeli ter veliko bolj navdušeno cesarsko pesem, in z močnimi živijo-klici cesarju in cesarici pa tudi vsem dobrotnikom se podali ob treh popoldne na vse kraje vsak na svoj dom. Tukaj izrekamo javno